

Sáfrány Imre szobvegrajza.

Kulcsok

Burány Nándor

Pontosán érkezünk. Tizenegy óra lesz, végre, hazaérek. Csak otthon legyen a feleségem! Most sincs nálam kulcs. Várni szokott. A kulcsok mindig nála vannak.

Másfél hónapig jártam a terepet. Nem nagy kedvvel mentem, de megértették velem, hogy rendkívüli fontosságú dologról van szó. Én végezhetem el legjobban. Másfél hónapra itt kellett hagynom a feleségem. Pedig szószereint: nem látunk egymás nélkül. Én is odavagyok érte, ő is értem. Annyi közös viszontagságon estünk keresztül! Tudtam, hiába kapálózok, el kell utaznom. Másfél hónap. Sikeresen elvégeztem feladatomban. Most utazom haza. Alig várom, hogy láthassam. Benn a komitétban is várnak. Talán egyenest oda kellene mennem. De vár a feleségem is. Mégsem olyan egyszerű ez. Nem akarom megbántani. Érzékeny asszony.

Mit hoztál? — tudom, nem vár nagy, drága ajándékokat, apró csecsebecsére gondol. Kíváncsian, izgulva kutat táskámban, mint egy kisgyerek. Mondtam is neki, ezt szeretem benne talán legjobban: a sok, minden erőnket próbára tevő nehézség után is ilyen gyerekes maradt.

Most igazi nagy ajándékot akarok neki vinni. Öt év óta élünk — élünk? — egy fürdőszobában. Ha most visszaérek, tudom, de nem mondtam meg neki, megkapom a végzést az új lakásról. Ez lesz az első komoly ajándékom.

De hosszú volt öt év a fürdőszobában! Hányszor sirt csak! Miért van másoknak gyönyörű lakásuk? Mennyire szerette volna, hogy gyerekünk legyen! De ott abban a nyomorúságban...

Főzni készült, egy kis porcelántálban tojást kevert, mikor benyitottam hozzá. A fürdőszobában, mint mindig, most is félhomály. Az ajtó felé fordul. Előtte a kékkockás kötény. Akkor vettem, mielőtt elindultam. A tojáskeverő kanál ott maradt a tálban. Átfogta nyakamat, függött rajtam.

Ragyogó szemek, csókok. Lecsukódó szempillák, kicsorduló könnyek. Lázvörös ajkak, fehér gyöngyfogak.

— Már azt hittem, sosem jössz.

Fölkaptam és a kaucsra vittem.

— Te soványkodtál! — könnyű volt, mint a lepke.

Szakállas arcomon éreztem a tenyerét.

— Jöjj, fürödj, borotválkozz meg, aztán bezárjuk az ajtót és holnap délig nem engedünk be senkit. — Örült, lelkendezett.

Vetkőzés, csorgás, harsogó borotva penge.

— Tudod, nekem most mégis el kell mennem. Jövök, nemsokára.

— Sejttem, ha egyszer elmész... — Arcán egyszerre fájó lemondás.

— De. Csak a jelentést kell átadnom. — Fehér inget veszek magamra, friss vagyok, jól esett a fürdés.

— Öt éve állandóan így van. Csak öt percre ugrasz el és aztán... Neked minden fontosabb nálam. A te gyűléseid, jelentéseid, utazásaid, beszámolóid mind előbbrevalók mint én. Azt hiszed, én a végtelenségig tudok várni?

Kötöm a nyakkendőm. Szörnyen viszket az orrom, mintha állandóan piszkálná valaki egy szőrszállal. Szeretnék elfordulni a tükörtől. Sápadtanak látom az arcom. Végre, készen vagyok. Mögöttem áll. Még mindig nem vesztette el a reményt. Könyörög a szeme. Gazdájukra néznek így hűséges kiskutyák.

— Igazad van, de csak most az egyszer megyek még. Most utoljára. Ez nagyon fontos. Ha most nem megyek, akkor az egész eddigi hiába volt. Eztán többet soha...

Arcomat marja a kölni.

Elfordul, a tojásos tál mellé áll, én meg az ajtóhoz lépek. Megint nagyon izzadok.

— Ezt is öt év óta hallgatom. Mindig: ez az utolsó. Mindig: nem megyek többet. — Megrémít, milyen kétségbeesett a hangja.

Visszalépek hozzá. Markába fogja a kanalat, nem néz föl rám. Ijesztően remeg a keze. Szeméből nem száradtak fel a könnyek. Szép így, könnyesen a szeme. Jól áll az asszonyoknak, ha sírnak. Valamikor tréfából megmondtam volna ezt neki. Most igaza van.

— Egy óra múlva visszajövök. Főzöl nekem is? Vagy inkább kimegyünk valahova ebédre?

Ajtócsikordulás. Egy... kettő... Ebben a házban minden ajtó csikorog. Rosszabb, mintha minden gyerek sírna. Én mindig innen belülről hallgatom a csikorgást. Az elmenők és az érkezők után. Ő sohasem várakozik, én óráig mindig várok. Ő nem is sejti, mit jelent ebben a szobában évekig hallgatni az ajtó csapódásait. Sose tudja meg. Nem fog soha várakozni.

Csak jön és megy. Megölel, megcsókol, a szoba még meg sem érzi, hogy megjött és már csikorog is utána az ajtó. Másfél hónapig volt távol. Egyedül töltöttem az éjszakákat. Ő nem tudná, milyen forróak a júliusi éjszakák? Nem tudná, hogy mennyire éget saját tested? Mit láthat ő a jelentéseitől, hivatalos utaitól? Bezárt, mint egy kriptába. Örültem, jó lesz ez is, amíg másik

lakást nem kapunk. Törődtem is azzal, hogy hol lakunk. Egyszerűen vele akartam lenni. Nem érzne: mégse mindegy, hogy vele vagyok vagy egyedül gubbasztok ebben a földszobában?

Enni sincs kedvem.

Azt hitted, lesz férjed, nem törödtél a szüleid haragiával, vele akartál élni, és lám alig vagytok együtt, magadnak főzöl, egyedül eszel, csak úgy, kapásból, állva, a tűzhely mellett. Öt év alatt háromszor sem terítettél. Kinek? Magadnak? Ott fekszenek a kések, kanalak, tányérok majdnem érintetlenül. Álmodozva raktad be őket — akkor rögtönzöttnek hitt — helyükre. Ezekkel esztek majd együtt. Minden délben szépen megteritesz majd. Minden ebédkor teljes teríték, fehér abrosz, szalvéta, mintha vendég volna. Hogy mindig jól essen az étel, soha, de soha ne gondoljon hanyagnak a férjed. Öt éve. Öt egyáltalán nem izgatja a teríték. Nemcsak a teríték. Semmi, ami otthon történik, amit te csinálsz, ami nem beszámoló vagy jelentés.

Kije van ott?

Hogy elstetted! Még a szappanos borotválkozó vizet sem öntötte ki. Cseledje legyenek? Tán lennék az is, de neki az sem kell. Semmi se. Mindenre megvan a kész formulája. Milyen könnyű lehet a kaptafa-embereknek! Sosem kínozza őket a kétely. Én meg... a mosogatóruha is milyen messzire elvezet. „Azt akarom, hogy mindened legyen”, azt mondta. „Én sokszor szórakozott vagyok, de te szólj, ha kell valami” — olyan gépiesen mond mindent, mintha nem is gondolna arra, amit beszél. Mégsem volt mindig ilyen. Most sírni is képtelen volna. Nem tud érezni sem. Mit jelentene neki, ha hirtelen elveszítene? Ha meghalnék? Egy rossz beszámoló, amit újra kell írni. Egy kis zökkenés, olyan három vagy négy átvirrasztott éjszaka.

Hogy mondta már, hányszor:

— Most megyek utoljára, többé soha!

Mit gondol rólam, mindent beveszek? Vagy csakugyan nem tehet más-ként? Valóban állandóan mennie kell? De mindent, ezt is olyan természetesen veszi. Most is mintha szökött volna tőlem. Mintha félne, hogy ráragadok. Egyszer mesélt egy nőről, aki már házasságuk első évében erővel gyereket akart: és tönkre tette férje pályafutását. Olyan ártatlanul hangzott az a mese. Miért mondhatta el? Szörnyű volna, ha már akkor számításból tette. Azt mondta, azért szeret, mert olyan játékos vagyok. Mostanában hozzá sem merek érní. Amikor dolgozik, nem szabad zavarnom. Mindig dolgozik. Talán éppen értem dolgozik. Nem vagyok igazságtalan? Sem nappala, sem éjszakaija, hogy nekem mindennem legyen. Szörnyű ez: mindened legyen. Azt hiszi, hogy a jégszekrény, a porszívó, az estélyiruha, a hetenként új frizura vagy a komplett neylon-alsó a m i n d e n? Nem, nem lehet ennyire közönséges. Borzadok a szekrénybe nézni. Mennyi ruha! Gyűlölöm őket. Alig voltak rajtam. Rosszabb, mintha gyerekünk lenne, akkor legalább tudnám, hogy nem mehetünk ki sehova.

Végre csakhogy visszatértem.

Szörnyű messze van lakásunktól a hivatal. Legalább két kilométer. Öt év óta: napjában két kilométer oda, kettő vissza. Néha jól esik a gyaloglás; egy kis séta, mozgás nem árt, de öt évig állandóan, egyedül, unalmas. Ha valami unalmas, akkor elviselhetetlenebb, mintha nehéz volna. Dehát erre se villamos, se autóbusz.

Szaladtam hazáig. Csuromvíz vagyok, de ha így örül az ember, akkor ki sem fárad. A tüdejének azért elég. Úgy lihegek, hogy egy szélalmot játszva elhajtának. Most még föl az első emeletre. A lakásról szóló végzést egész úton kezemben tartottam. Jókat nevetne a feleségem, ha látná háromméteres lépteimet. De átadhatom neki a kulcsokat. Az új lakás kulcsait.

Büdös ez az öreg ház, piszkos, sötét a folyosó. Senki sem tudná megmondani, milyen lehetett a lépcsőház eredeti színe. Legalább tíz éve nem

meszelték. Az utcai kaput nem lehet bezárni, az ablakok kitörve, majd kiviszi a fejem a huzat. Hármasával ugralom át a lépcsőket. Kezemben a végzés az új lakásról, most kaptam három hét szabadságot, reggel már utazunk is a tengerre. Három hétig éjjel nappal együtt leszünk. Az előbb valóban rosszul eshetett neki, hogy olyan hirtelen elszaladtam. Talán mégsem kellett volna úgy? — állít meg egy pillanatra a kérdés.

Azt mondta: öt éve várlak.

Nem könnyű neki. Sírt is. Sírt? Hányszor volna nekem okom sírni?! Az nem megoldás. Az a legkönnyebb. Csak gyöngé emberek sírnak. Hogy nem mondtam ezt már neki? Most ha meglát, ha elmondom a tervem, az örömtől sír majd. Csupa víz a hátamon az ing. Biztos van harmincöt fok árnyékban is. A hajam is összetapad a verejtéktől. Ha haragszik is az előbbi miatt, most úgyis megbocsát. Azt mondják, nincs az a nő, aki meg ne bocsátana.

A szobában minden az előbbi helyén.

Az asztal sarkán kis fehér porcelántál. Benne két félig kikevert tojás. És a kanál. Ó sehol. Eltűnt. De hova? Egy órája mentem el és a tojással azóta nem tett semmit. Kezembe fogom a kanalat. Csillogó, könnyű alumínium. Sima, finoman csiszolt. Nem olyan már, mint a háború előttiek voltak. Megnyalom a kanál végét, nem édes. Sós. Nyilván rántottát akart készíteni.

A falbavert szögről leveszem az előbb rajta látott kékkockás kötényt. Magam elé tartom. Mi ez? Sehogy sem tudok magamhoz térni. A megkapott lakásszerzte öröm áramútése még mindig kábulatban tart. Milyen háziasszony is lennék?, állok a tükör elé.

— Kopogok és nem hallok. Mit csinálsz?

Barátom nyitott rám nevetve.

— Kerestem itt valamit — kutatok zavaromba a tükörasztal fölé hajolva.

— Úgy elszóktél az előbb. A prémium! — zsebéből balkezevel kivessz egy papírzacskót és egy névsort, másik kezével jobb szemét dörzsöli. Útközben egy muslinca esett bele és sehogyse tudja kitörölni. Aláírom a névsort, ő még hozzát teszi: — A nyaralásra, kettőtöknek sok kell. Feleséged?

— Nem tudom, ruhái itt vannak. — Még mindig szemét dörzsöli, a tükör elé áll, kifordítja szemeháját.

— Csak ő itt volna — mondja —, női kéznek való az ilyesmi. Nem jön még?

— Itthagytá a kulcsokat — mondom most már leverten és kedvetlenül. A régi fekete kulcsok mellé, a kaucsra dobom az új lakás fényes, kis wertheim-kulcsait is.

A mellettünk lévő helyiségben, a wécében valaki meghúzza a láncot és a víz bugyburékoló csobogása, majd a csatornatorok rekedtes hörgése áthalatszik a falon. Mindenkire haragszom, egyedül szeretnék lenni, kedvem volna barátom is kilógnatni az ablakon. Bambán néz rám, csodálkozik, hogy nem örülök a jutalomnak és nem érti mit jelent, hogy a kulcsokat ezután mindig magammal kell vinnem.

